

Handläggare
Hillevi Virgin
Telefon: 08-508 28 191

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2017-09-19, p. 22

Förslag till ramverk för naturvärdesbedömning i marin miljö - MOSAIC

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 135-1163/2017

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna och översända förvaltningens svar på remissen till kommunstyrelsen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Avdelningschef

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ett förslag till ramverk för naturvärdesbedömning i marin miljö – MOSAIC.

Havs- och vattenmyndigheten har gett AquaBiota i uppdrag att utveckla ett förslag till nationellt ramverk för bedömning av naturvärden och grön infrastruktur i marin miljö. Syftet med MOSAIC (metoder för spatiell, adaptiv och integrativ ekosystembaserad naturvärdesbedömning) är att sammanställa och öka kunskapen om naturvärden och grön infrastruktur för att fungera som ett verktyg vid fysisk planering, områdesskydd, miljökonsekvensbeskrivningar, dispensprövningar, kompensationsåtgärder m.m. För att värdera och prioritera områden för naturvård och fysisk planering behöver information och kunskap sammanställas på ett sådant sätt att det är lätt att använda vid bedömningar. Det finns också ett behov av att kunna jämföra olika områden med varandra för att kunna avgöra om ett är mer värdefullt än ett annat samt att kunna identifiera vilka områden som är känsliga för olika typer av mänskliga aktiviteter. Ramverket ska gälla för alla svenska marina miljöer och fungera på olika geografiska skalor samt bygga på så objektiva bedömningar som möjligt. För miljöförvaltningen innebär ramverket ett utökat

planeringsunderlag att använda i arbetet med fysisk planering, miljöprövningar m.m. men ingen ökad arbetsbelastning.

Ramverket är uppdelat i en grundläggande och en fördjupad naturvärdesbedömning. I den grundläggande naturvärdesbedömningen, som Havs- och vattenmyndigheten samordnar, identifieras vilka ekosystemkomponenter som är värdefulla och som bör prioriteras, t.ex. populationer, arter, livsmiljöer m.m. Ekosystemkomponenterna värderas genom ett poängsystem utifrån ett antal kriterier som hotstatus, biologisk mångfald, och ekologisk funktion. I den fördjupade naturvärdesbedömningen, som länsstyrelserna samordnar, identifieras var värdekärnor och värdestrakter är lokaliserade. All information kommer att ligga i ett web-baserat IT-stöd som ska tas fram under 2018. Stödet kommer att vara fritt tillgängligt och ska kunna användas av bl.a. kommunerna i deras arbete med fysisk planering, miljöprövningar m.m.

Ärendets beredning

Miljö- och hälsoskyddsnamnden har fått ”Mosaic – ramverk för naturvärdesbedömning i marin miljö” på remiss av kommunstyrelsen. Remisstiden sträcker sig till den 29 september 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen ställer sig positiv till att man tagit fram en metod för att göra likvärdiga naturvärdesbedömningar av alla marina miljöer. Stockholms stad har tre kustvattenförekomster, Brunnsviken, Strömmen och Lilla Värtan, som i sin tur är indelade i flera vattenområden. Det kartunderlag som tas fram inom ramverket kan fungera som ett värdefullt och användbart underlag vid miljöprövningar och kommunal fysisk planering, eftersom underlaget ger värdefull information om var naturvärden och värdekärnor är lokaliserade och vilka områden som är mer känsliga för mänsklig påverkan. Att olika områden viktas mot varandra för att på så sätt ringa in de allra viktigaste gör det möjligt att prioritera de biologiskt rikaste områdena. Därmed blir det möjligt att behålla åtminstone dessa så funktionella som det går inför framtiden. Det är även fördelaktigt att utgå från ett landskapsperspektiv vid utpekande av områden med särskilt stor ekologisk betydelse för att därefter zooma in på regionala och lokala platser. Miljöförvaltningen anser dock att verktyget behöver bearbetas ytterligare innan det kan användas fullt ut. Därutöver krävs en kvalitetsgranskning på naturvetenskaplig nivå och den expertgrupp som nämns, där marinbiologiska forskare bör ingå, är viktig.

Ramverket och poängsystemet är i nuvarande form komplicerat och svårtydbart, trots en relativt enkel poängtabell och tydliga flödesscheman. Detta kan göra det svårt att använda vid t ex en miljöprövning, eftersom tillämpningen kräver att man förstår begreppen och hänger med i resonemangen. Det kan vara svårt till och med för naturvårdskunniga personer att få en god uppfattning om poängsystemet (t ex: hur relevant är viktningen av olika komponenter?).

Vidare anser Miljöförvaltningen att det i poängsystemet är olämpligt att räkna med de direkta ekosystemtjänsterna, t ex de försörjande och kulturella, på samma villkor som de indirekta ekosystemtjänsterna, t ex biologisk mångfald, då det är de sistnämnda som är helt nödvändiga för ekosystemens funktion. De arter som har en nyckelfunktion för själva ekosystemet bör således viktas tyngre än arter som har ett ekonomiskt eller rekreativt värde. Dessutom kan intresset för vissa försörjande ekosystemtjänster (som jakt eller fiske) i vissa fall komma i konflikt med naturvårdsintresset. Därutöver kan själva begreppen ”direkta” och ”indirekta” ekosystemtjänster vara problematiska för förståelsen av vad som är viktigast att skydda och värna rent ekologiskt. Det framgår inte med önskvärd tydlighet av dessa begrepp att det är de ”indirekta” ekosystemtjänsterna som är oundgängliga för ekosystemens funktion – inte de ”direkta”, vilka snarare har att göra med direkt nytta för människor. En värdering av direkta ekosystemtjänster kan vara intressant att göra separat, men bör inte räknas ihop med ekosystemfunktionerna i värderingen

Att modellera fram yttäckande kartor över naturvärden med god kvalitet ställer stora krav på underlagsdata. Resultatet av en modellering är beroende av kvaliteten på ingående data och det kommer krävas vidare inventering av naturvärden i marin miljö för att kunna få säkra bedömningar. Det är även angeläget att det framgår vilka osäkerheter som finns för varje bedömning.

Miljöförvaltningen anser även att ramverket behöver vidareutvecklas gällande metod för analys av konnektivitet i samband med framtagande av värdekärnor och värdestråk.

Slutligen finns det ett par frågeställningar som bör belysas bättre i de övergripande presentationerna av verktyget:

1) På vilket sätt kan man få med potential för återkolonisering av vissa arter om miljön förbättras? Östersjön är redan idag ett hårt

stressat ekosystem där t ex tångbälten försvunnit pga. övergödning och vissa fågelarter, t ex ejder, som varit vanliga uppvisar en kraftig nedgång i populationerna. Om miljötillståndet förbättras, på vilket sätt går det då att uppskatta möjligheten av en återkolonisering av dessa arter?

2) På vilket sätt är systemet ”adaptivt” (vilket anges som målsättning), d.v.s. vilken flexibilitet har systemet för uppdatering med ny kunskap?

Sammanfattningsvis ställer sig Miljöförvaltningen positiv till ramverket och anser att kartunderlaget kan fungera som ett värdefullt och användbart verktyg vid t ex miljöprovningar och kommunal fysisk planering, men anser att verktyget behöver bearbetas ytterligare innan det kan användas fullt ut.

Förslaget bedöms inte innebära någon ytterligare arbetsinsats från förvaltningens sida.

Bilagor

1. Remiss ”Mosaic – ramverk för naturvärdesbedömning i marin miljö” inkl. bilagor.